

Zalán Tibor

Aproximációk I.

AZ UTCÁN ÁLLTAM.

Látod, ilyen egyszerű elkezdni egy verset, elkezdni egy életet, mely már folyt, de még nem érte el a kezdetét

AZ ÉG ÜRES VOLT

Valahogy elmaradtak az apokalipszis lángoló lovai, el a csillagok „a lüktető sebek az öklömmel duzzadt varak, az ércek és aranysegek”, üres volt az ég, hogy már hasonlatot sem találj

KISVÁROSI HAJNAL VOLT

Valahogy elmaradtak az ezüstsárnyú angyalok a ritka levegőből, csak a vízről szállt felfelé valami, de nem ének volt az, a halászsok is elmaradtak, kik piros kendősek, a köd is, melyben kéken csillannak a lóduló árnyak, a selymes farkasok, valahogy elmaradtak a részeg káromkodások, valahogy elmaradt a hajnal is talán

HALOTTAIMMAL TALÁLKOZTAM

Valahogy elmaradtak a szokásos köhüntések, a sírből felhozott sötét sóhajok, a fényességek is, melyektől a halandók megvakulnak elmaradtak, s álltak a halottak az utcán, elmaradt a hangjuk is, elmaradt a hallgatásuk is

OTT VOLTAK A HALOTTAK

A dolgok linearitását nem tudom megőrizni a versben, ahogy elmaradt a sorrendiség, ahogy megláttam őket, elmaradt a látás, amivel észrevehettem, hogy ott vannak, a csodálkozás és a félelem, valahogy elmaradt, hogy állnak, elmaradt, hogy nem állnak valahogy

ÉS NEM KÉRDEZTEM SEMMIT

Látod, olyan egyszerű folytatni egy verset, ha már van kezdete, mint az életet, mely elért végre a kezdetéig egy kisvárosi hajnalon, amikor a gesztenyék halkán a kövezetre leszálltak

AZ UTCÁN ÁLLTAM

Valahogy elmaradtak a házak, süket ablakaikkal, a fölsubogó sírós álmokkal, a tornyok, hol a harangok szívébe öntve remeg a mindenség múltja, elmaradtak a kertek, a lépések alatt zörrenő rőt avarral, a kerítések is, melyekhez dőlve homlokokról leesett és elgurult a szerelem

AZ ÉG ÜRES VOLT

Valahogy elmaradtak a szobrok, s a szobrokból elmaradt az öröklét, ahogy szomorkásan a derengés fölé hajoltak, elmaradtak a kiterjedések, melyek, mint hegedűszó, emelik magasba az ember kitervelt szomorúságát, elmaradtak a távolságok is, melyekre rábízta magát a halálában bizonytalan lélek

KISVÁROSI HAJNAL VOLT

Valahogy elmaradt a testi megjelenésem, ahogy elmaradtak a hús hűvös remegései, ahogyan elléptem, hajam szőke lobogása is elmaradt, mert elmaradtak a folyó felől szálló nyugtalan szelek, elmaradtak a borzoló szomjas kezek, ahogy elmaradtak a megszámlálhatatlanná koptatott zöld utcakövek

HALOTTAIMMAL TALÁLKOZTAM

Valahogy védtelen voltam ott végtelenségemben, ahogy elmaradtak a házszámok a kapuk fölül, hevé még besurranhattam volna, elmaradtak a zajtalanul megnyíló s bezáruló ajtók is, mert elmaradtak a zajok, némán siklottam közöttük a hajnalban elmaradtak az értelem szakállas princípiumai is, el az élet sós ízei a számban

OTT VOLTAK A HALOTTAK

Valahogy túlságosan egyértelmű volt minden, ahogy elmaradtak a tévedések és a lehetőségek, elmaradt a felkelő nap lánas korongja, a fölgyújtott bolond narancs, elmaradt a párbeszéd is velük, ahogy elmarad immár veled is, pedig olyan egyszerű volt minden, amilyen egyszerű elkezdni egy verset, amilyen egyszerű befejezni egy verset, befejezni egy életet, ha már a halállal elért a kezdetéig

NEM KÉRDEZTEM SEMMIT

Szolnok, 1981.

Találkozás egy régi álom sarkában

(Ezek a mai kis tyúkok is az utcán másznak egymásra a fiúikkal. Eddig rendben van. De hogy én, a Mici, a hatvanhárom évemmel örüljek az Emmának, aki majdnem egyidős velem, de volt képe felvarratni az arcát, hogy negyvenötnek se látszódjon, és négy évtized után... Négy évtized után! Borzalmas. Hirtelen idejön nekem a világ másik végéből, pedig füttyült rám eddig. Most persze kinyomozta a címem, hogy a rothadó, ócska kocsimon fuvarozzam le egy porfészek faluba, a volt fiújához. Közben büzik a Diortól. És az én szemem kiszúrja egy tűrhetetlen új-zélandi pacsulival! A pápuák emberevők? De mit akar ez a nő ennyi idő után a Banditól? Az Emma! Már harmincnyolcban is utáltam, mert minden fiú azzal jött, hogy az Emma. Az Emmuska. A kegyed barátjánője. És egyáltalán.)

— Emmuskám, hát meséld. Mi van veled, hogy élsz? Tudod, mintha veled együtt visszajött volna boldog ifjúságunk. Emlékszel a Nagyerdőre? Na és a Bandi! Micsoda szerelem volt a tiétek! Fél Debrecen arról beszélt. „Messze a Nagyerdő, messze száll a felhő, messze estem...” Bocsánat, kicsit berekedtem. Azt mondják, hogy nem a strúmám. Dehogynem. Neked nincs strúmád? Te, ez az egész olyan megható. Szóval?

— Thanks... Megvagyok. Tavaly elváltam a Willytől, és önálló lettem. Az üzletben is, az életben is. És visszajöttem, hogy kárpótoljam magamat és Bandit, amiért...

— Nahát! Csak nem most akarsz lefeküdni vele?

— Ezt egy szóval se mondtam.

— És különben is, a ti korotokban!

— Én nem szégyellem a szerelmet.

— Akkor... Tudod mit? Akkor is!

— I beg your pardon? (Tudtam, hogy háború lesz. Már minden épeszű ember tudta. Hiába hívtalak, Bandi. Nem akartál velem jönni. Willy meg azonnal kivitt magával. De ez a lezáratlan, befejezetlen szerelem... A Mici egyszerűen belehal abba, hogy én még merek szeretni. Ha megöregszik is az ember, a vágyai változatlanok. De ennek magyarázhatnám. Ez magának is hazudik. Az ilyenek elfojtásra mennek, aztán persze hogy megbolondulnak. És az irigységtől még rondábbak lesznek.)

— Bori néni, nem szóta el maga ezt a csirkepaprikást?

— Hogy én? Még illyent! Hát nekem se mindegy, hogy mit terjeszt a konyhámrú egy amerikai. Csak a plébános úr elégedetlenkedik örökké. A múltkor a Pókáné is aszonta, hogy Boris-kám, a te tőtikéd az a világ...

— Jó, jó, de a rétesre vigyázzon.

— Aztán elég gazdag-e ez az amerikai, hogy megérje a sok sütés-főzést?

— Új-zélandi.

— Egy kutya kölke. Megéri? Mert hiába dógozok én a kosztal, ha nem csináltatta meg a sekrestyénket. Mahónap összedül az egész szakramentum. A plébános úr meg mennyen már borotválkozni, mer mingyá itt lesznek.

— Igen, de a rétest próbálja meg nem odaégetni. (El akartalak felejteni, Emma. Jaj, de ősz vagyok már! Mindegy. Ez a borotvahab is milyen vacak. Illetve nem gondoltam rád. Kicsit kínos lesz a találkozás. Miért lenne kínos? Te talán meglepődsz. Én pedig szeretettel a szívemre öllelek, ahogy minden felebaráttal tenném. Szaladt elém a Mussolini utcán és azt mondta, hogy jaj, te éhenkórász pesti filosz, mi a fenét szeretek rajtad annyira? Hm. Emma, én azért öltöztem be, mert megéreztem a hívást. Elhivatottságból. Nem jó. Emma, nem mehettem akkor veled, mert én... Hát nem megint bevágtam az állam! Hova rakja ez a vénasszony mindig a timsót? Aha, megvan, csibész, sose találak. De így is látszani fog a seb. Nem baj. Csak hadd látsszon. Emma, én magyart tanítottam volna. Új-Zélandban kinek tanítsam Berzsenyit? Hervad már ligetünk. Hát igen. Vajon miért jössz vissza? Szóval, Emma. A gyerekkori barátságunkra való tekintettel... Gyerekkori! Tizenkilenc volt, amikor megismertem. Akkor a régi barátságunkra való tekintettel... ha nem terhelne meg nagyon, és hozzájárulnál a sekrestye tatarozásához... Hogy neve legyen a gyerekeknek! A látogatásodnak! És ne fúrjon a lelkiismeret, hogy azért egy kicsit örülök neked. Csak egy kicsit. Amennyire szabad. Különben rég elfelejtettelek. Úgyis csúnya, beteg öregasszony. A kinti rohanó élet gyorsan tönkreteszi a nőket. Pedig gyönyörű volt. Kár érte. És sokat szenvedhetett, amiért neki is meg kellett csúnyulnia. Tehát. Emma, én beöltöztem, mert rájöttem... rádöbbenem, hogy ez az én igazi hivatásom. Most mit nézel? Ez úgy hirtelen jött. Talán nem hiszed? Nem fogja elhinni. A mindenit, hát nem akartam katona lenni! Akkor. Érted? Abban a lidércnyomásban. Pedig jobb lett volna, ha az első között lőnek ki az első vonalból, mint megáldani azokat a fegyvereket. És akkor tényleg megtanultam imádkozni. Mert nem hittem se magamban, se másban. Maradt az Isten. És aztán igazi pap lettem. Belülről is. Én már túl vagyok minden harcon. Tudod, Emma? Mindegyiken. A sekrestye. Igen, igen, a tatarozás. Emma! Úgy örülök, hogy jössz! Hát mi bűn van abban, ha két öregember együtt megessi a rétest? Oda fog égni. Ez a Boriska már teljesen szenilis. És együtt megnézni a sekrestyét. Két letisztult öregember.)

— Drága Emmuci, mióta én nyugdíjba mentem, élek, mint hal a vízben. Alszom, utazgatok, főzőcskézek...

— Engem, Mici, a fotólaboromból visznek a temetőbe.

— De azért ott a gyönyörű házad Wellingtonban, ugye, és vol egy kis Dél-Amerika is és Bahama-szigetek is, meg minden. Ne sajnáld már magad!

— Dehogyan sajnálatom! Szeretek dolgozni. Te, lehet, hogy már abban a kis faluban is van gimnázium, ahol Bandi él? Hiszen középiskolai tanári képzettsége volt, nem? (Azóta készülök visszajönni hozzá, hogy elmentem. Kár, hogy nem fogja elhinni. Te voltál a tartalékom, pedig azt se tudtam, élsz-e? És eddig nem is akartam megtudni, mert önző vagyok. Szükségem volt a reményre. Mit csináljak? Akkor se nyomorítom meg magam egy irreálisan szép énképpel! Nem voltam szent. De hát érdekes ez? A lelke mélyén mindig várja az ember, hogy kinyíljon előtte még egy ajtó. Talán az utolsó. A tartalék. És ha ezt bevallja magának, hát fogja meg a kilincset. Én igenis ráteszem a kezem. Mennyit tud beszélni ez a Mici a lányáról! Nekem is van. Na és? Élik a saját életüket, és nagyjából fülyülnek ránk. A Mici ezt is letagadja maga előtt. A gyerek nem kinövés az ember testén, hogy

örökre egy legyen vele. De a vágyak megmaradnak. Már aki nem tiporja le őket. Hát én nem!)

— Plébános úr! Meggyüttek!

— Én is látom, Bori néni, ne lármázza fel az egész falut. Inkább nézzen utána az ebédnek.

— Jó napot kívánok ... tisztelendő úr. Halász Emma vagyok. A hölgy a barátnőm... Bódog Andrást keressük. Lehet, hogy nem érkezett meg a távirat?

— Emma! Hát te nem ismeresz mteget?...

— Jé, ez a Bandi! Bandikám, én vagyok a Horváth Mici! Nem emlékszel rám? Tudod, Debrecenben én falaztam nektek, amikor ti... Hihíhi, jaj, ne haragudjatok, de komolyan olyan fura.

— Gyertek. Gyertek beljebb. Vártunk... vártalak benneteket, (Emma, hiszen te még mindig szép vagy! Minek jöttél vissza, Emma?)

— Remek volt ez a csirke, Bori néni, igazán remek.

— Ugye? Legalább a... a Micikének tetszik méltányolni, hogy annyit dógoztam véle. Aztán ha minden amerikai ilyen...

— Ez nem amerikai, Bori néni, hanem új-zélandi.

— Tejjesen mindegy. Egy kutya kölke. Ha minden amerikai ilyen vegetariátus, mint a másik kedves vendégünk, akkor majd megnézheti magát az a náció. Főfordúnak. Ezt én jósolom. A Boriska. Megmondhatja neki. Hogy ízlik a rétes?

— Isteni, Bori néni. Ilyen jót még nem ettem.

— Nem azért kérdelem. Csak örülök, hogy jó étvágyúnak tetszik lenni. Hova mentek a plébános úrék?

— Megnézni valami templomot.

— Hát, arra rá is férne egy kis dollársegély. Csak ad valamit az amerikai. De honnan ismeri ő a mi plébános urunkat?

— Honnan is... ja! Együtt voltak elsőáldozók. Aztán megmaradt a barátság. Tudja, hogy szokott ez lenni. (Csak a dollárja kellett a Bandinak! Az Emmuskám meg kiadta a rengeteg pénzt az utazásra, forgatta a szemét, hogy első szerelem, kárpótlás, mi egymás, és most jól pofára esett. De, hogy ez a Bandi mért lett pap? Megérte a benzinpénzt, hogy lehozzam az Emmát. Az öreglány is külön szám a rétesével. Szerencse, hogy éhes voltam. Ha nem eszem csirkét, engem is kiátkoz. Elmondom otthon az egészszet, és dőlni fognak a röhögéstől. Első szerelem! De ez az Emma mindig ilyen volt. Gondolkodás nélkül beleugrott a dolgokba. Hopp ki Új-Zélandba. Erre a Willyje iszákos nőbolond. Hopp vissza Pestre. Erre a Bandi pap. Most is ahelyett, hogy mindent megtudott volna róla, csak a címe érdekelte. Na meg az enyém. Hogy legyen, aki elkiséri. Biztos azért, hogy én kössem le a Bandi szerencsétlen feleségét, amíg ő a Bandival cicázik, ahogy Debrecenben meg az Emma anyját kellett szóval tartanom. Érdek az egész világ. Ki is mondta ezt? Nekem persze kiszúrja a szememet a pápua pacsulival. Maori. Jó, maori, de akkor is büdös. Befürdött a nő. Pláne, hogy a Bandi ilyen szépen öregedett meg. Jobban néz ki, mint Debrecenben. Felvarrott arcú kisangyal, nem sikerült a terved. Mégis van igazság a földön. Én egyszer se tudtam megcsalni a férjemet. Ez bezzeg alaposan kiélvezte az életet. Iñáttott a Willy, ha közben a Bermudákra vitte. A férjem Bermuda nélkül iszik. De azért az orra alá dörzsölöm, hogy ilyen szerelem is van a világon. Nem ám, hogy elfelejtjük annak a szerencsétlen asszonynak a névnapját is néhány évtizednyi házasság után. Az

Emmuska majd bőven kárpótolja magát másnál, amiért ez a kárpótlás elmaradt. Hihíhi, ez jó. Na de ezek a mai kis nők is! Fené-kig dekoltálva, és mit művelnek az utcán a fiúkkal! Aztán a szemérmes ember piruljon miattuk. Meg kell végre operáltatni a strúmámat, nincs mese. De ezek legalább fiatalok. Az Emma meg egy kiélt öregasszony. A képét ő persze felvarratja. És az én strúmám? Hát igen. Ilyen az élet. Belátok a sima arca mögé is. Be én! Ez nőnek meri még érezni magát. Borzalmas.)

— Örülök, Bandi, hogy jól vagy. És nincsenek gondjaid. Szép a templom is. A munkahelyed... Csak a sekrestye rozoga.

— Nemsokára kitatarozzák. Tavaly megígérte a megye. Egyébként hogy élsz, Emma, mit csinálsz?

— Öregszem.

— Nem igaz. Még mindig szép vagy. Másképp, mint akkor, de... szebb a kelleténél.

— You know... duplázni akartam, de tulajdonképpen elég, ha az ember életében egy Debrecen van. Szerettük egymást időszámítás előtt 38-ban és nincs tovább. Azt se kérdezem, hogy bá-natodban vagy félelmedben öltöztél-e be. Most már ugyanis mind-egy.

— Mindegy. Késő.

— De azért jó volt még egyszer találkozni veled. Tudom, hogy vagy, és legalább magam elé tudlak képzelni, ha gondolk rád. Emlékszel, hogyan búcsúztunk Debrecenben?

— Felálltál a Nagyerdőben a padunkról és azt mondtad, ne nézzek utánad.

— Most se nézz utánam. Megígéred?

— Meg. (Minek jöttél vissza, Emma, minek!)

— Hát, Emmuskám, amilyen hirtelen elvonszoltál engem attól az ijesztő mákos rétestől, az meglepő. Azért volt ennyire sürgős, mert a Bandi túl sok pénzt akart kihúzni belőled a sekrestyére?

— A micsodára?

— Ez a vén tyúk... A Bori néni mondta, hogy omladoznak a sekrestye falai.

— Bandi szerint jövőre megcsináltatja a megye vagy ki. Kapsolj rá, Micikém, még rengeteg dolgom van.

— Neked? A géped csak holnapután megy. Milyen dolgod van addig?

— Még nem tudom, de kitalálom. Látod, hogy a Nagyerdőt is kitaláltam. Meg Bandit, Willyt és a szerelmet.

— Ittál?

— Színjózan vagyok.

— Hiszen a Nagyerdő igaz... Willy is... Bandi is...

— A szerelem is?

— Ne idegesíts, Emma! Mindenre én vagyok a tanú.

— Szegénykém, téged is csak kitaláltalak. Siessünk. Ha így ve-zetsz, a kocsi-ban virrad ránk. (Bandinak volt igaza. Nem kell min-dent kimondani. Talán megélni se. Csak őrizni.)

Szepesi József

Balázs János festményeihez

A HAZUGSÁGOM

Mit leírni gyenge voltam,
megfestettem gondolatban;
kopott lelkem im a vászon,
rákenve a hazugságom,
ami, ha fáj csupa vétek.
Elbírja tán ez a lélek.

Igazságom talmisága,
hazugságom igazsága,
cifra átok, tarka szégyen,
ecsetelve mind e képen,
ami, ha fáj csupa vétek.
Elbírja tán ez a lélek.

Mit leírni gyenge voltam,
megfestettem gondolatban;
olcsó óégér im a lelkem —
rápingáltam önfeledten
mindazt, mi fáj, ami vétek.
Elbírja tán ez a lélek.

HA ALVA JÁRNÉK

Éjfél után halkan
s puhán, mint az árnyék,
felkúsznék a falra,
hogya alvajárnék.
Tennék egy kis sötét
s leülnék egy képre.
De érdekes volna,
a kép légynek nézne.
Fent a poros csillár
tetején a pókok
kíváncsian néznék,
miféle pók lóg ott.
S kin cirádás ráma,
aranyozott gyám-ék,
melyek trónolgatnék.
Hogya alvajárnék:
a meglepetéstől
— az lenne a dráma —
saját képmásomnak
leesne az álla.

SÍRFELIRAT I.

Élt... fene tudja mennyit,
titkára büszke e halott.
Mindent elért és... semmit.
Szenvedett, küzdött, alkotott.
Volt vágya, nagy szerelme,
sírt, vagy vidáman nevetett:
oly mindegy — eltemetve
és nem hiányzik senkinek.

SÍRFELIRAT II.

Megpihent végre — végleg.
Nem bántja zaj, se fény
élete legsötétebb
s legtisztább fekhelyén.

IN MEMORIAM BALÁZS JÁNOS

A lélek két sötét lyukat
ütött komor koponyádon
és ráncaid kisimultak.
A baglyok fejüket összedugták:
„meghalt — huhogták — a sátán”.

Az élet él tovább,
az élet halhatatlan.
S én alig álmodom rólad.

Talán, mert jól vagy....

Keresztes József

BIBLIAI PARAFRÁZISOK

1

Mert nagyon kellett a csoda,
úgy döntöttek a keresztények:
elég egy olcsó vacsora,
hiszen nem az evés a lényeg.

2

Nagyon kellett a messiás,
hiszen várták Egyiptom óta.
Mindegy ki, döntött Kajafás,
úgyis meghal az idióta.

3

Mert mindig kell egy áldozat,
hát sietnek a vádirattal.
Legjobb egy frappáns „változat”.
Az igazság úgysem vigasztal.

4

Mert kell a hit, ha hirdetik,
és mártírt kíván minden eszme:
szentségelt Jézus egy kicsit
és vállra vette a keresztet.

RÖVID BALLADA

Immár a temetőben
nagyamama is a földben:
húsát a kór „felette” —
csille zörög felette.

VISZONYLAGOS BOLDOGSÁG

A monoton lét apró örömei
tágítják körülötted az abroncsokat

egy ismeretlen nő visszapillantása rád
két rezdülő mell körvonalai a pulóver
alatt

egy nem túl erős izzadságszagú
hozzád nyomódó test érintése a buszon

szétfőlt vendéglői fogások után
jó házikoszt ételizei
egy jól sikerült kávé aromája
is boldoggá tehet

s feltörhet belőled a boldogság
(a fejedről a sampon lapaskoló
vízsugár alól feleségedre emelt nedves
arccal)

a fürdőkádban is

Z. Z.-NEK A TŰLVILÁGRA,

FŐHAJTÁSSAL

Szólították a holtak
a kedvesek, a voltak,
a jeltelen, s jelen-
levők, s ő szólt: Jelen!
Bódító fájdalomban
élt az irodalommal —
testében rég halált
virágozott már a rák,
s ő írta, írta, írta
már szemmel, nem papírra,
a fehérre meszelt
falra égetve fel,
mint csikkal tetoválva
magát, halálraszánva,
az egyetlen reményt
a kínzó költeményt...
Nézzétek meg, talán
pár vers maradt falán.

ANTEUSZKÉNT

Eg felettem, föld alattam:
versenyt széllel jót szaladtam.
Ag kapott el, kutya mart meg,
ki „segített”, az takart el.
Szívem vonták csillag-vágyak,
testem mégis földre fáradt.
Anteuszként nyögve nyögtem,
majd, pihelve, talpra szöktem...
Ó te szív, te szív — csalóka —
hát ne vágyódj csillagokba!
Itt a földön,

itt előttem,

föld alattad, föld mögöttem,
és a földnek annyi útja:
szent jövője, drága múltja.
S mennyi ember, mennyi ember!
mint a tenger, mint a tenger:
ez szeretne, az megölne
(egy emelne, száz gyötörne);
s bár bordáid anakonda
izmok fogják, hogy ropognak,
állj a földön, álld a harcot.

S mosolyogjon közben arcod!